

LA CURSA

Anava arribant gent, la majoria en calces curtes i samarreta. Feien flexions, moviments de braços. Un, dos; un, dos... Agafaven petites embranzides. Se'ls subministrava un dorsal. Havien arribat al número dos mil, però continuaven arribant corredors. Es tractava d'una marxa atlètica, advertíem; res de galopar. Després, cadascú feia el que volia, excepte els formalets, que corrien estirats i fatxendes, fent moviments afectats, remenant les anques com antigament les dames movien el cul dels vestits, i tancaven els punys, oscil·lant-los a l'alçada del pit. Alguns col·locaven un dorsal al seu gos, d'altres al seu petitó de mesos, que portaven penjant de l'esquena, com els indis, o al cotxet. Allò era un èxit. En Sala i jo estàvem desbordats de goig perquè era l'acte més massiu de tots els que celebrava l'Ajuntament. La cursa, l'havíem organitzada nosaltres. Els minusvàlids amb cadira de rodes també reclamaven el seu dorsal. Fins i tot un cec amb el seu pigall. Organitzada pel meu departament, l'havia planejada i dissenyada en Sala. En Daniel Moscoso havia escrit: *Una cursa que no és cursi*, i en Sala li havia dit: "Fica't l'eslògan on et càpiga". Així que a la línia de la sortida de participants, a la part de dalt de la Rambla Ella, una pancarta hi deia: *L'esport és per a tothom / El deporte es para todos*.

L'esport era per a tothom i la qüestió era participar-hi. Hi havia tot tipus de persones. La consigna, encara que estava suada, feia cert efecte. Sans, malalts, invàlids, coixos, tartamuts, belleses, geperuts, campions, esportistes, atletes, secalls, grassos..., tothom, tothom excepte en Basilio, en Cascales, en Belmonte, els seus escolanets, l'Associació Defensora de l'Asfalt Ciutadà, els partits radicals, els torracollons, perquè continuaven tocant els collons més que no pas els collonets... Amb embuts o sense grallaven com una bandada de garses la cançó protesta antiforja. Desafinaven. "No hi pot haver esport si hi ha contaminació!", "El fum enverina els pulmons dels atletes!", "Volem córrer dins de la Forja i no fora...!". La Forja agonitzava, se li apagaven les entranyes lentament, ja no tenia ranera, però... En Cascales, des d'una camioneta amb altaveus, udolava: "Matem la Forja d'una vegada!".

En Sala havia comparegut en xandall: calça curta, samarreta, vambes... Jo li havia preparat una corona de llorer per a quan arribés a la meta, si hi

arribava, i hi arribés com hi arribés. Igual que tothom que es passejava per allà, es va posar a executar exercicis de preescalfament. Un, dos, tres; un, dos, tres; un, dos, tres... Respirava fondo. Estirava els braços, els obria i els tancava, s'encongia fins a asseure's a la gatzoneta, s'aixecava, amagava la panxa i treia pit. També corria la Guiomar. Portava una samarreta de màniga curta i uns pantalonets negres. Semblava un filferro. Quin secall!, mormolà en Sala; la Rosario d'en Popeye. Vaig somriure assentint. No te la tiraries ni gratis. Em va fer mal, l'asserció. Jo havia mirat de reüll, insistentment, l'angle de l'engonal que quedava sota el pantaló. No havia entrevist res. Vaig tornar a somriure. Aquesta vegada al buit. Nyac! A mi, la Guiomar no m'importava gens ni mica. Com podia imaginar alguna cosa amb aquell sac d'ossos?

Tothom es va col·locar en posició de sortida. Ajupits. O tensos. Mig inclinats. Drets. Traient pit. Aglomerats. A tongades. Els cronometradors estaven alerta. Jo havia de donar el tret de sortida amb una pistola de fogueig, continuava evocant en Cranes quan ho recordava. A les voreres de la Rambla Ella s'hi apilaven els tafaners. Encara que fossin molts, eren menys que els participants. Els megàfons dels torracollons ululaven com coiots, amb pujades i baixades de muntanya russa. VeEeiii, uUUunnneix-te, la FoooRja ens mAAaAAta a tOoOts! Ningú no els feia cas. Boicot a la ccuUUUrrssSAAAaa! Vaig tornar a pensar en la gentalla i en la delinqüència. Meeeenys esPORRt, més solucioOOOns! I a meditar en el merder que representava el xivarri pel xivarri. En Basilio raucava. ¡Rauc, rauc, l'esport és el rauc de les civilitzacions! Vaig disparar a l'aire. Les primeres files van sortir com centelles. Igual que si la pistola hagués estat carregada amb munició. Les segones files tiraren amb més calma. Les terceres, dient no empenyeu. Una cagada de colom esquitxà algú. Les quartes rengleres es van moure com van poder. Que s'ho havia cregut, el colom, que el tret era de debò? Les cinquenes, però això es mou? Les darreres files ni se'n van assabentar. Qui s'ha tirat un pet? La camioneta d'en Cascales va irrompre per un lateral i va voler interceptar la gent, barrant-li el pas. Compte amb el basal! Un del seus toros conduïa. Els altaveus vomitaven el missatge de la discòrdia. Matem la Forja d'una vegada, mori la Forja, dissoleu la cursa! Els organitzadors cridaven que a qui matarien de veritat seria la gent. Als de les últimes files, el rumor els va dir: no ha estat un pet, ha estat un tret. Les darreres files mormolaven entre si: n'han mort un d'un tret. Els municipals es llançaren cap al vehicle. La policia nacional ho observava impàvida. De la furgoneta en baixaren tres o quatre paios. S'encararen amb els municipals. Sou uns fills de puta. Vaig córrer cap allà. En Sala també. Maleïa aquell guarniment esportiu que li restava presència i autoritat. El riu de gent corria desbordat Rambla Ella avall, però sense desbordar-se. Els cronometradors i els organitzadors volaven pels costats. Marxa atlètica, marxa atlètica, res de desbocar-se, desqualificarem els que galopin i els que trotin també, un, dos,

un, dos, un, dos, tres! Hip, hep, ar, mitja volta, ar! No, mitja volta, no! Hip, hep, ar, un, dos, tres! La Guiomar es va girar per veure si veia en Cranes enmig del merder. El cec deia al pigall: et segueixo, et segueixo. El dorsal del cec ostentava l'11. El del pigall, el 12. El pigall portava el bastó blanc agafat de la virolla i, el cec, de l'empunyadura. Un organitzador cridava a un home amb cadira de rodes: marxa atlètica, pas atlètic, un, dos, tres, roda, un dos, tres, roda... El gos del dorsal bramava en lloc de bordar. Un cronometrador es va posar de quatre potes al seu costat: un, dos, tres, quatre; un, dos, tres, quatre...

Un cop solucionat el merder, en Cranes se'n va anar cap a Can Butxaca, darrere mateix del començament de la Rambla Ella, passat el pont de la via del tren. Els corredors havien de fer unes quantes voltes laberíntiques, com un circuit, seguint el camí més llarg. Els que abandonaren abans de començar s'hi van acostar, passejant tranquils cap a la meta seguint la ruta d'en Cranes. No pretenien colar-se. Amb tant d'organitzador i cronometrador, impossible. Volien veure l'arribada. Alguns, als corredors, els anomenaven carteristes. Al costat de la meta, davant del palau colonial de Can Butxaca, sota els oms dels jardins, hi havien muntat una graderia desmanegada, quatre files de bancs durs. Pujar a la graderia també era esportiu. Una escaleta i un cordó com a passamans. Esportiu i perillós. La folraven teles de color grana. Havies de ser més atleta que els atletes que participaven. Però representava molt d'honor figurar en aquell galliner. Les esposes dels figurants van ser les més difícils d'elevat. Els urbans de gala, que custodiaven aquell vaixell —es movia de proa a popa i de popa a proa, era com si estigués varat de cantó—, s'afartaren de tocar culs, sobretot culs de grassa coriacis a causa de la faixa. Els figurants o figuretes —calbets, bigotet, engalanadets— “eren” marques comercials, “espònsors” es diu ara, potser llavors també. No eren el senyor Tal, sinó el representant de la Casa Cola Coca Tal, el senyor Tal de la Caixa Tal, el senyor Tal del Banc Tal, el senyor Tal de la Casa Fan, el senyor Tal de la Casa Xueps, el senyor Tal de la Fundació Tal... Després deixaven de ser els senyors Tals i es convertien en el de la Cola Coca, el de la Caixa, el del Banc, el de la Fan, el de la Xueps, el de la Fundació... La despersonalització podia accentuar-se; en l'àmbit dels barris suburbials —Bellresguard, Can Terra, la Floresta— o de lumpen de carrer —polígon Caralt— podien arribar a ser en Cola, en Caixa, en Banc, en Fan, en Xueps, en Fundació... Però ells estaven orgullosos de ser qui eren. I les seves senyores, més, perquè eren la senyora Tal del senyor Tal de la Casa Cola Coca Tal, la senyora Tal del senyor Tal de la Caixa Tal, etcètera. La Lola també era a la tribuna. Li feia vertigen enfilat aquella escala fràgil i costeruda, però poder figurar sempre és poder figurar. Encara que no estava per a tocaments —almenys per en Cranes; que ningú sàpiga el que penso, resà—, l'havien magrejada a consciència, enfilant-la-hi, i ella contenta del tocament.

Un cop dalt deixava de ser la Lola per a convertir-se en la senyora de Cranes. En Cranes intentava espolsar-se aquestes imaginacions tan merdoses de la imaginació. La senyora de Cranes havia procurat col·locar-se al costat de la senyora Alonso. En Ramiro no assistia al repartiment de trofeus. La senyora d'Alonso, sense en Ramiro Alonso, no era la senyora Alonso, i amb prou feines era la senyora d'Alonso. La senyora Cranes, sense en Fernando Cranes, era més senyora Cranes que de Cranes. Així que es sentia més alcaldessa que l'altra, amb més comandament i més desimboltura.

En Ramiro no assistia a l'acte. Era en una reunió extemporània d'alcaldes socialistes comarcals amb els jerarques del partit, i feia un grapat d'hores que tenia el cul de ferro clavat a la cadira de fusta, trampejant cops baixos. L'assumpte dels aturats en la zona del Baix havia d'estudiar-se a fons, perquè passava de taca d'oli, cada cop més tacat i més oliós. A Ells, passava de taca de petroli. O bé la taca untava en Belmonte o en Belmonte untava la taca. I què passava, amb les associacions de veïns? La pregunta també era per a en Ramiro. Res, no passava res, va dir en Ramiro. Res?, digué el nou secretari general socialista d'Ells, que l'havien posat perquè el marqués, en Ramiro no en tenia cap dubte. Aquest secretari havia arribat tard a la jerarquia política, ara li hauria agradat haver-hi arribat a temps i haver estat ell l'alcalde. Havia anat a les llistes socialistes com a número 13 i per un no havia sortit regidor. Era un paio greixós, amb un nom que semblava rus, Timochenco. Un dia mato en Basilio, es jurà en Ramiro. O en Cascalés. No. Millor en Basilio. I en Belmonte. D'en Timo no se n'havia de preocupar. Encara que dominava els tripijocs del partit, ell dominava els de l'Ajuntament. En el fons estava convençut que en Simón Colebrija era qui li havia muntat aquell ciri de revisió municipal a força de missatgers i celestinatges...

En Galtones s'havia fet càrrec del vaixell. En absència de l'alcalde, ell era l'alcalde, tant si era a Nicaragua com entre les cordes del quadrilàter d'una reunió. Havia besat la senyora Cranes i la senyora d'Alonso. Totes dues el trobaven deliciós. Per a besar la senyora d'Alonso s'havia hagut d'inclinar; per a besar les galtes de la senyora Cranes havia hagut de girar el coll a banda i banda fins que li va agafar torticoli. En Cranes pensava: no tan sols té la cara dura, sinó que a més la té ampla (no sabem si ho pensava per la Lola o per en Galtones); també pensava en que bé que li queien els marietes, a la Lola, i en els fàstics i ecs que feia quan en parlava i que a gust que s'hi trobava. Respecte a en Galtones sempre li preguntava: Vols dir que ho és?; jo no li noto res. Un efebus que en Galtones havia fet entrar al seu departament per sobre de tots els aspirants a la plaça convocada i que, entre d'altres coses, canviava l'aigua dels nards diversos cops cada dia, acomodava els elegits a la graderia. En Cranes pensà que a l'Ajuntament ja hi funcionava la màfia del cul. Va ser com caure de la figuera. Com podia ser que no se n'hagués adonat abans!

A en Galtones li molestava la companyonia de l'efebus amb les senyores, que fos ambidextre i que confongués gentilesa amb fotre'ls mà si podia. Encara li molestava més que somrigués seductorament als senyors. A aquests, de fotre'ls mà dissimuladament, no els en fotia. L'efebus era perspicaç. A una dona sempre li agrada que la magregin si es fa simulant que no es fa. Un home, si no és de la màfia, et venta una hòstia.

En una taula amb estovalles carmesí —el vaivé del vaixell les feia tintinejar— s'hi alineaven els trofeus: copes amb inscripció relativa a la primera cursa democràtica i medalles amb inscripció relativa a la primera cursa democràtica. Les medalles portaven cintes catalanes. Hi havia la copa primera, la copa segona, la copa tercera... Cada senyor Tal de la Casa Tal regalaria “el seu” trofeu al guanyador corresponent. Les medalles les havia comprades a quilos la Regidoria de Cultura i Esports, secció Esports, que per alguna cosa rebia més diners Esports que Cultura. La copa de la Cola Coca Tal ostentava malucs, la de la Caixa Tal semblava una guardiola, la del Banc Tal tenia potes i respatllet. Totes les formes tenien relació amb la marca que les regalava, totes d'argent, això sí, i fruit d'un disseny, ofici al qual s'augurava un gran futur, encara que ningú no s'ho creia.

En Galtones no va poder negar a en Cranes el seu lloc a la tribuna. En Cranes tampoc no ho hauria consentit. Els del seu grup li ho havien advertit: després de l'alcalde, manes tu, ets tu qui ha organitzat la cursa. Així que com que no hi era l'alcalde, dirigia ell. A en Cranes, aquestes coses, el posaven malalt. En Sala havia dit: ja me n'ocuparé jo, d'això. Però en Sala corria a la cursa. Encara sort que havia arribat l'Ardevol. Es transformà en mestre de cerimònies. El va presentar als senyors Tal. Els senyors Tal saludaren cerimoniosament el senyor Cranes. El vam veure per televisió l'altre dia. Què escriu, ara, vostè? Llegim els seus articles al diari. Notava que adulaven més el polític amb càrrec que l'escriptor. La Lola el cridava: vine aquí amb mi; posa't entre nosaltres dues. Sí, digué l'Ardevol; tu i la teva dona i la dona de l'alcalde, aquí, presidint. Es va posar vermell. La Lola s'engreixà encara més i se li va estripar la faixa. En Galtones inicià la retirada. Va fer senyals a l'efebus perquè el seguís. L'efebus se li rebel·là. Volia veure arribar els atletes. Potser alguns estan bons. Aquesta vegada va ser en Galtones qui es va posar vermell. Els primers atletes, tris, tras, tris, tras, ja arribaven. Tres o quatre anaven davant, distanciat. Darrere, un núvol de pols, la munió. Més enrere, sols, dispersos, aclarits, els que, resistint-se a abandonar, desafiaven el ridícul de ser els últims. Més de la meitat dels nou mil que començaren la carrera havien desistit i estaven estirats als bancs públics del trajecte o asseguts a les voreres. Molts es refrescaven a les fonts...

Va trencar la cinta de la meta un danès ros com un canari descolorit. El segon era belga. Amateurs. Corrien per l'afany de córrer allà on sorgís una

competició. Sempre guanyaven. No pas diners. Copes, que donaven satisfacció, cosa que valia més que els diners. El tercer era català, no d'Ells. Quan ja n'havien arribat tants com copes, començaren a repartir-les. La primera copa va ser la de la Casa Cola Coca Tal. Materialment no era millor que les altres, però era la firma més famosa. Li va tocar fer l'entrega al senyor Tal de la Casa Cola Coca Tal. Gentilment va cedir l'honor a la senyora Cranes. La senyora Cranes es va posar com una bóta. Es creia la Ferrusola. El danès, gegantí, restava al peu de la tarima i era ell el que semblava que treia el cap per un balcó i no pas la senyora Cranes. Li va allargar la mà. Ella li va estampar dos petons sonors a les galtes. Ai!, que l'he tacat de pintallavis! Què dirà, ara, la seva dona? El danès aixecà el trofeu i tothom va aplaudir, la gent de les grades amb discreció i el públic amuntegat, amb entusiasme.

Amb la segona copa, el senyor Tal de la Caixa Tal va fer el mateix que el seu predecessor, cedir aquest honor a la senyora d'Alonso. La senyora d'Alonso no es va haver d'inclinar per petonejar el belga, sinó que s'hi va haver d'enfilejar. Llargarut, ultrapassava l'alçada de la tarima i l'alçada de la senyora Alonso, més la de la senyora Alonso que no pas la de la tarima. La resta de copes les van entregar entre tots, ara tu, ara jo, ara vosaltres dos. Mentre acabava d'arribar a la meta el núvol de pols, van servir un refrigeri. En Galtones havia desaparegut del mapa. L'efebus empassava canapès com devia empassar polles pel cul, deia l'Ardevol a en Cranes. De tota manera, continuava dient, a en Galtones sí que li ha donat pel darrere i sense donar-li cap gust. Els organitzadors i cronometradors vigilaven la munió de corredors que anava entrant a la meta. Qualificaven i desqualificaven. Havien de seleccionar cinc-cents corredors, tants com medalles havien comprat. En Cranes aconsellà que els triessin no només per ordre d'arribada, sinó també algun cas excepcional i pintoresc. Un cop fet el recompte superficial, ja agrupats els indicats, començaren a penjar medalles. En aquest penja i despenja hi participaren tots els presents: els senyors Tal, les senyores Tal, en Cranes, la seva senyora, la senyora d'Alonso, l'Ardevol, algun altre regidor que havia caigut per allà, l'efebus, en Sala, que només arribar es va enfilejar a la bastida de les personalitats... No volia medalla. En Cranes li va col·locar la corona de llorer que per poc no s'oblida a la sortida a causa del merder. Amb la corona semblava, més que mai, un patrici romà. La tovallola amb què s'assecava la suor era com la toga. Va saludar amb aquesta pinta els senyors Tal. Els coneixia tots. Els havia gorrejat els trofeus. En Cranes vigilava per si veia la Guiomar. Volia posar-li la medalla ell. Vigilava dissimuladament.

En efecte, la Guiomar havia arribat fent saltets de pardal. En Cranes havia indicat que seleccionessin el gos, el cec, el de la cadira de rodes, un matusalem... Imperceptiblement assenyalà la Guiomar. Al gos, el va enfilejar el seu amo fins a la tribuna —encara arribaven els endarrerits— i li penjaren

la medalla. L'amo remugava: ell sí i jo no. Això mateix va dir el pare del petitó del cotxet, afegint-hi: serà un campió. Al que portava el nen penjant de l'esquena, com els indis, l'emmedallaren a ell i al nen. Altres que portaven nens a collibè s'havien rendit. Arribà una senyora amb el nen penjant davant seu, com si li pengés de les metes. El que li va penjar la medalla va sentir la temptació de col·locar-la-hi en aquests adminicles. El pigall del cec rondinà: si jo el remolcava, per què a mi no, que he entrat abans que ell a la meta? Els altres li deien: entén-ho, entén-ho... El matusalem va explicar que tenia vuitanta anys. Feia excursions des que en tenia cinc. Per això estava tan fort i tan sa. Es donava cops a la caixa toràtica esquelètica. Guardonaren també un mandinga, una foca —en Cranes va estar a punt de cridar: Lola, anima't—, un nan..., tothom deia: la qüestió no era guanyar sinó triscar. Al final sobraren medalles. N'hi va haver per al pigall, per al pare del gos, per al gos pare del nen indi, per al secall de la foca, per al nét de l'octogenari, per al de la cadira de rodes, fins i tot per als de la tarima. Se les col·locaren els uns als altres i se les van endur com a record...

En Cranes se les va manegar per ser ell qui imposés la medalla a la Guiomar. En fer-li un petó a la galta, ella es va girar i es van besar a la boca de manera imperceptible. També dissimuladament, la Guiomar li va mormolar: “Aquella foca és la teva dona?”. Al principi es va pensar que es referia a la foca de la medalla. La Lola va passar la resta de la jornada esportiva fent-li la guitza: Com és que petonejaves aquell secall amb tant d'entusiasme? Què et deia a l'orella, aquell secall? Qui era, aquell secall...?

El merder, més que solucionar-se, s'havia emmerdat. Quan la camioneta va irrompre trompetejant com un paquiderm enmig dels participants i del públic de la cursa, mig atropellant els que es trobava per davant, i en Cascales i els seus es llançaren sobre els urbans dient-los fills de puta, els urbans van treure les porres, i jo, explicà en Cranes a la posteritat, els vaig cridar:

—Quiets!

Els urbans es quedaren quiets.

—Enfundeu!

Els urbans enfundaren les porres.

—Oh, senyor Cranes! Però vostè ha sentit el que ens han dit?

Unes quantes passes més amunt, la policia nacional observava sardònicament l'escena.

—S'ha de ser civilitzat, ja que ells no ho són —va dir en Cranes que va dir—. S'ha de ser demòcrata, ja que ells no ho són...

—S'ha de ser cristià —digué un urbà adventista del setè dia—, ja que ells no ho són —un urbà que tenia problemes de consciència respecte de treure la porra o no treure-la i pensava abandonar el cos.

En Cascalés i els seus es van envalentir, sobretot en Cascalés. Pensava en les audàcies d'en Basilio.

—Els veïns de la Forja som més demòcrates que tots vosaltres, els de l'Ajuntament. I més civilitzats també. I més pacients. Més cristians, uns sí i altres no. Jo no, perquè no hi crec, almenys en això de parar una galta quan t'han bufetejat l'altra...

—Això, parar l'altra galta, és el que han fet els municipals...

—No. No han respost perquè tant tu com ells teniu por de les reaccions del poble...

El poble corria rambla avall com un riu. En Sala havia calmat els contendents i s'havia capbussat en el torrent humà. En Cascales i els seus tornaven a la furgoneta.

—Cascales! —vaig cridar jo sense accentuar l'accent, explicà després en Cranes a en Sala i a l'Ardevol.

En Cascales es girà.

—Veus aquells dos policies nacionals d'allà?

Els dos policies deixaren de somriure.

—Sí, què passa?

—Per què no t'hi acostes i els dius el que has dit als meus urbans?

Els policies es van posar atentament seriosos.

—Perquè a mi, aquests homes, no m'han fet res, i els urbans sí.

—No. No t'atreveixes a dir-los el que has dit als urbans perquè saps que jo no tinc autoritat sobre ells. Jo, als urbans, no els podia deixar actuar, però aquests senyors sí. I aquests et deixen anar una castanya que t'esberlen el poc cap que tens.

—Vostè ho ha dit, senyor —digué un dels policies.

—Això s'hauria de veure —gallejava en Cascales.

—Vols veure-ho? —preguntà el poli.

—Arrenquem ja —cridaren els camarades d'en Cascales —. La Forja en unió farà revolució!

La veu es va perdre i la camioneta també, perquè no va aparèixer en tota la cursa.

D'ARA ENDAVANT S'HA DE FITXAR

Anaven entrant i tothom exclamava el mateix:

—Ja està, ja ens ho han clavat!

D'altres cridaven:

—Ja ens han fotut!

Uns quants operaris, a l'entrada posterior de l'edifici, al vestíbul, anaven col·locant uns panells allargats amb butxaquetes, tot metàl·lic, un rellotge automàtic, una andròmina per a fordar fitxes, un estri que posava de manifest que allò era una fàbrica, a més del símbol i el cor d'un municipi. D'aquella banda, més que una locomotora o un piano, l'Ajuntament era un paral·lelepípede de codonyat daurat i transparent, una torre de pisos de vidre. L'arquitecte de la locomotora era dels anys vint; el del codonyat, dels anys setanta. Les targetes, després de foradar-les, es col·locaven a les caselles o butxaquetes. Cada fitxa o targeta era un funcionari. L'artefacte en qüestió era d'un verd blavós acerat, fred com els barrots d'una presó. On s'és vist, que un, fins aleshores, funcionari digne i probe fos una targeta? No (en Daroca); eren més que una fitxa o una targeta. Ara (en Daroca, també) els funcionaris es mourien com peixos en una peixera, lliurement, però dins de la peixera, no com conills en una gàbia de portes atrotinades per les quals entraven i sortien com i quan volien i si no ho volien no hi entraven, encara que de sortir-ne, sempre en sortien. (El lirisme i les metàfores d'en Daroca feien caure de cul).

Els conills arribaven tard a la conillera i en fugien al més aviat possible. Això, la majoria. Es podria dir que la conillera, a uns, els repugnava, i a d'altres, els produïa al·lèrgia. Alguns conills privilegiats s'acostaven a la menjadora de la conillera el dia del repartiment del pinso i pocs dies més. Molts conills presumien de graduació. Havien estudiat alguna carrera, generalment Dret, i es consideraven infravalorats. Tanta sapiència emmagatzemada per acabar en un arxiu o en un racó d'oficina repassant expedients. Els dos conills advocats que es sentien més infravalorats eren en Miraflores i el senyor Guinart. Tot això i més, pel que fa referència als conills mascles. Les conilles portaven el cistell d'anar a comprar i a mig matí s'atansaven al mercat central, que el tenien al costat. Algun conill conillava doblement; un cop s'havia deixat veure

a la conillera municipal, marxava a una altra conillera: una universitat o un institut, on impartia classes, o una oficina on, al llarg de dues o tres hores, portava una comptabilitat o feia de delineant. D'aquesta manera disposava de dues menjadores. Aquestes altres conillerseres eren menys eclèctiques que la municipal, i les poques hores que tenien contractades, les havien de treballar, res de fugir d'estudi. I així funcionaven tots els conills per més que la gàbia no funcionés. El que passava és que l'Ajuntament d'Ells, com tots els ajuntaments de tot Catalunya i tots els ajuntaments de tot Espanya, s'havia mogut per inèrcia, que és com es movien les coses amb Franco, i la inèrcia era un motor que rutllava. Però allò s'havia acabat. El primer que ho sentencià va ser en Daroca, en Miguéli Daroca. En Miraflores esbufegava. A les deu del matí tots els conills i conilles eren a les barres o a les taules rodones de tots el bars de l'entorn, sis o set, tots plens, tots els conills i conilles rosegant els seus croissants, els seus entrepans de truita, de pernil, de mortadella, xarrupant les seves cerveses, els seus gots de vi, les seves coca-coles, els seus cafès, els seus cigalons o les seves copes... D'ara endavant, un quart d'hora per a esmorzar i prou (en Daroca), això sí, igualment a les deu, a la mateixa hora. En Miraflores xiulava, perquè era bífid o leporí. Com era possible, en un quart d'hora, endrapar un entrepà, trascolar una ampolla de vi, libar un cigaló, fumar una fària, llegir el diari i resoldre els mots encreuats? Com podia fer-ho, ell, tot allò, amb aquell llavi? On s'és vist? Allò era la democràcia? Doncs quina democràcia! L'horari seria el mateix. De vuit a dues del matí. De vuit a dues, però puntuals, fitxant i complint (firmat, Daroca).

En Daroca havia dit prou a les entrades i sortides de cadascú quan volgués. Ell portava la regidoria de personal i garantia que era un cafarnaüm. Allà cada ocell s'espavilava el seu horari a més del seu niu, llodriguera o cubicle. Cada ocell, cada peix, cada conill, perquè aquells funcionaris eren una cosa... Eren de tot menys funcionaris. Ho havia dit en Miguéli, de la línia dura, ho havia dit el seu grup, els comunistes, tous i durs, ho havien dit els socialistes, fins i tot els convergents, perquè també eren a comissions de govern, ho havia dit tothom menys els d'UCD. L'oposició era l'oposició. Ells defensaven els drets dels treballadors. Perquè després diguessin que UCD era de dretes i representaven la patronal... Però els altres grups continuaven argumentant: si treballem més nosaltres, els regidors, que ells, els funcionaris. On s'és vist? I tothom a l'una: això s'ha acabat. I en Daroca havia estat el de la genialitat de l'invent. Bé, el de l'aplicació de l'invent, perquè això del control i el fitxatge fa molt que es va inventar. El comunista Daroca aplicà aquest sil·logisme al seu organigrama: si volem que l'Ajuntament funcioni com una empresa, apliquem-hi mètodes empresarials.

Així que en Miraflores, al mateix vestíbul on els operaris traginaven, es va a posar a bramar que ell, ara, treballant al museu tal com hi treballava, havia

d'anar primer allà, a l'Ajuntament, a fitxar? Quan en Sunyer es va assabentar d'aquesta interjecció, ho va dir a l'Urbano, i després, ells dos, i la Sara, la secretària d'en Sunyer, i en García, l'ordenança, i un altre ajudant, en Sánchez, i la dona de fer feines, ja tots assabentats de l'animalada, es van petar de riure. El primer que havia fet en Miraflores cada dia durant tot el seu exercici com a funcionari de l'Ajuntament havia estat arribar tard a l'edifici municipal, i al seu lloc de treball, fos en el departament que fos, molt tard.

Entrava per la part del darrere de la vitrina, on ara hi havia instal·lat el fitxatge, aquest lloc on es queixava que hauria d'anar abans de tot, i recorria de dalt a baix i de baix a dalt els deu pisos del gratacels de vidre i alumini, departament per departament, secció per secció, parlant sense parar, explicant xafarderies sense parar i recollint xafarderies sense parar; resseguia els annexos on s'atenia el públic i es ficava en els últims racons i cubicles municipals, on hi havia una fotocopiadora o dormitava un ordenança o es mantenia un arxiu; sempre parlant, encara que fos amb els objectes, transitant pels passadissos, on feia broma amb els ordenances o amb qui fos, per més que tothom el tenia calat i catalogat de boig i de tocat del bolet, sortint de l'edifici per la part del davant, on parlava a crits amb els urbans, perquè els urbans eren sords, deia, després d'un passi —total, eren dues dotzenes de graons— pel furgó de cua on hi havia instal·lada Cultura.

Abans no ens el col·loquessin al museu, deia en Cranes, després d'un repàs al cub o piano municipal, se n'anava a un dels bars, cap al seu esmorzar pantagruèlic. Quan ens l'endossaren, es dirigia al museu. D'aquí venia el riure d'en Sunyer i els seus davant la queixa per la distorsió que, segons ell, li representava el fitxatge.

Durant el franquisme ja s'acostava per Cultura. Després continuà traient-hi el nas. Deia ser un enamorat d'aquella senyora. S'inclinava, quan pronunciava "senyora". Quan ens el van enquistar al museu deixà d'aparèixer pel Departament. Així evitava possibles recriminacions. Quan en Cranes es deixava caure pel museu, en Miraflores li comentava els articles. Com que els comentava elogiosament, en Cranes li tenia simpatia, perquè el trobava intel·ligent. Imaginava que en altres circumstàncies i direccions hauria pogut ser una llumenera. Això no impedia que li veiés els defectes, molts. Acusant-lo dissimulava la seva enveja per aquella anarquia seva i per això de fer absolutament el que li donava la gana, just al contrari que ell, que vivia pendent de les torbonades de la Lola, de l'absorció de Marisa, de les moixaines de la seva filla, de les consignes del seu grup polític i ara, obsessivament, de no haver estat capaç d'haver tornat a imposar la Guiomar a la feina —no era igual que en Miraflores, però en eventual?—, de no treure-se-la d'una vegada del cap, i d'estar pendent, encara a aquelles alçades de la vida, de molts llepafils més, sobretot d'una ètica i un humanisme desmanegat que no

servien per a res, que no donaven ni satisfaccions espirituals, només mals de cap. Amén i deixem-ho (en Cranes).

Així que quan en Miraflores es presentava al museu ja era mig matí. Es desprenia de l'abric o jaqueta, si feia mal temps, de l'americana, caçadora o anorac la resta de temporada, penjava la peça al penja-robes del racó i feia caure a terra les peces dels altres. El penja-robes perdia l'estabilitat durant uns quants segons, però es mantenia recte i tossut. Recollia les peces, les tornava a penjar i tornaven a caure. Ja, llavors, eren uns altres els que les arplegaven. A en Miraflores se li tornava vermell l'ou que tenia per cap, un ou de frare, amb una corona de cabells al voltant i quatre pelets mal posats com a sotabarba. Era greixós, propens a suar, descurat i anava fet un adam. A continuació obria els braços, corbant-los com un ximpanzé, i es ruixava les aixelles amb un desodorant d'esprai, per sobre del jersei o la camisa que portés posats. Immediatament acaparava el telèfon. Trucava a la seva exdona. Demanava que s'hi possessin els nens. Els nens ja eren a escola. S'enfadava perquè mai no hi podia parlar. Tu me'ls amagues. L'altra devia dir-li que no, perquè ell cridava, no?, no?, a sobre em dius que no? Penjava enfurimat. Tornava a marcar. Aquesta vegada a la dona amb la qual ara sortia. No vivien junts perquè volien conservar la seva independència, però estaven units sentimentalment. Units sentimentalment significava que follaven un parell de cops per setmana. Com ell amb la Marisa? No, no, allò seu agafava aires més profunds. La Sara, la secretària d'en Sunyer, feia escarafalls davant la hipòtesi: uf!, amb un paio tan greixós... En Miraflores, amb el telèfon aguantat amb l'espatlla contra l'orella, deia a la seva unió sentimental: saps què m'acaba de dir, la meva ex? Amb les mans lliures es cordava els cordons de les vambes que se li havien descordat. L'altra semblava que no sabia què li acabava de dir de la seva ex, o que, com que ho sabia, perquè era el pa de cada dia, no contestava, o contestava molt breument, perquè de seguida en Miraflores li reiterava el que li havia dit la seva ex. Tampoc no deixava temps a la unió sentimental perquè li contestés si hi havia dret o no a allò que li havia dit i fet, perquè li deia: no em fallis dijous, eh? I penjava. En Sunyer, des del seu despatx, agafava el telèfon per una trucada que li urgia. Tornava a dipositar-lo al suport perquè en Miraflores continuava perorant. Ho feia amb tothom de l'Ajuntament amb qui ja havia xafardejat abans. En Sunyer agafava un altre cop l'aparell. I saps què em diu, la meva ex? En Sunyer premia diverses vegades el suport, clic, clic, clic, clic. Estic segur que, els nens, me'ls amaga. En Sunyer cridava a l'Urbano que digués a en Miraflores que pengés. L'Urbano l'avisava. Que hem de fer servir el telèfon, el telèfon no és teu. Ara, ara. No tinc cap dubte que els parla malament de mi. Penjava. Però no deixava temps perquè en Sunyer marqués. Una última trucada i us el deixo lliure. I de nou: saps què m'ha fet, la meva ex? Bla, bla, bla, bla... En Sunyer treia el cap.

Empipat. En Miraflores, amb la mà desocupada, li deia que ja acabava. Així era. Acabava, es col·locava el tabard, la jaqueta, el que fos. Tornava a tirar tota l'altra roba a terra i se n'anava a esmorzar. Tornava a tres quarts de quinze. Una altra vegada penjava la seva peça de vestir al penja-robes i tot el castell de roba, per tercera o quarta vegada, s'ensorrava. S'enrogia com el pebre vermell. Etcètera. Tothom estava negre. Jo, el primer, recalrava en Cranes, pel que veia i pel que la gent del museu li explicava constantment.

Recordava quan me l'endossà en Daroca i comentàvem amb en Daniel què en fariem, i fèiem broma amb això de colgar-lo de guix i mantenir-lo al museu com a estàtua en una de les estances, reproduint l'home del paleolític, de cromanyó, de neandertal o la baga perduda. Teníem dubtes sobre quin podia ser. Ara ja no en teníem respecte a col·locar-li els peus en una gaveta plena d'argamassa, com feien els gàngsters de Chicago amb les seves víctimes, i que servís de saltamartí o de pitjapapers, perquè el riu o desguàs on en Lobón caçava rates no era prou profund.

En Miraflores havia cobrat una herència i se l'havia cruspida en vi i licors. Havia reunit una bodega esplèndida. Alguna vegada portava una ampolla de whisky, marca exòtica, la deixava als peus de la taula de treball en què no treballava mai, i mamava. En un ocasió em va advertir que portaria vi de Bordeus, olé, i em convidaria a esmorzar. Totes les taules del bar on em va portar, una sala enorme, eren com pupitres d'escola plens d'alumnes, en aquest cas, alumnes conills, els conills funcionals abans de convertir-se en peixos funcionaris. Rosegaven. Rosegaven i li cridaven:

—Mira (abreviatura de Miraflores), com et fas amb el poder!

—Enrique (era el seu nom de pila), que et col·locaran?

Somreia beatífic.

—Més encara? —preguntava algun burleta.

Continuava somrient.

—Tothom m'aprecia molt —em mormolava tot fent-me l'ullet.

Jo em notava posat en evidència, a part de confós. Vam tornar al museu tard com mai, a punt d'acabar la jornada. En Sunyer, l'Urbano, la Sara, en García, l'altre empleat, no van dir res. Què havien de dir? Se'ls transparentava que aquella tardança màxima no els havia sorprès i que me n'haurien volgut advertir: vés amb compte amb aquest element.

Que em carreguessin en Miraflores i en que en Sunyer em preguntés: què faig, amb en Miraflores?, va ser tot un, però no ho preguntava amb burleta, com ens ho havíem consultat jo i en Daniel, sinó preocupat. A mi se'm va ocórrer posar-li una taula i que repassés de peus a cap —tot ho feia al revés— la premsa de la qual érem subscriptors. Sempre que trobés alguna cosa relacionada amb Ells, la més petita al·lusió, encara que només fos citar la nostra ciutat de passada, que retallés el detall. Feia mesos que estava ocupat

en aquest l'assumpte i l'àlbum de notícies ellenques restava impol·lut com una donzella. Els diaris se li apilaven al costat de l'ampolla de whisky. Alguna vegada en feia conya. "Escolta —podia preguntar-ho a l'Urbano, a en Sunyer o a mi; als altres no, perquè eren uns subordinats—, aquí hi diu que ells, un grup de gays, va esvalotar la Rambla..." "Quina Rambla, la Rambla Ella?" "No, la de Barcelona. Ho dic per la paraula *ells*...". Sempre acabaves amb la llegua mossegada —jo cada dia la tenia més curta— a fi de no enviar-lo a la merda, a la merda no pas d'Ells, sinó a la merda en general.

Quan cada quinze dies celebràvem una exposició al museu, tothom hi donava un cop de mà, emmarcant quadres i penjant-los, des de l'artista fins al director, passant per la resta, incloent-m'hi a mi, si era per allà. Tothom menys en Miraflores. Era un altre dels treballs que l'infravaloraven. Jo li deia: "Miraflores, dóna'ns un cop de mà". Ens en donava dos. Agafava un quadre amb cadascuna. Amb els braços arquejats caminava com un orangutan. Si ruixant-se el desodorant era com un ximpanzé i amb els quadres un orangutan, fent servir les tisores retallables amb les quals no retallava res era un macaco maldestre. Amb els quadres, aviat deixava de ser orangutan. Una entrebancada oportuna en qualsevol cantó de una taula o de una paret, clis, clas, i els vidres, clis, clas, a prendre pel sac. "Deixa-ho, Miraflores". S'asseia compungit, amb més cara d'infravalorat que mai. Uns quants pensàvem que era un fresc, i uns altres, un matusser. Més ben dit: només jo creia en la seva matusseria.

Moltes vegades vaig tenir la mala-bona idea de sol·licitar que me'l traguessin de sobre. Demanar que el despatxessin de l'Ajuntament anava en contra de la meua ètica, una ètica cada cop menys ètica. De tota manera, a un funcionari de plantilla que havia guanyat la plaça per oposició, no se'l podia fer fora. La plaça li pertanyia per a tota la vida, em va dir en Daroca. No era com la Guiomar o l'Echevarría, la primera de proves, el segon amb contractes gerencials dilatats però renovables. En Sala intentava acomiadar-lo, suant fora mida per aconseguir-ho. Jo no n'entenia ni un borrall, del laberint burocràtic. Quan vaig acabar totalment a l'Ajuntament d'Ells, l'àlbum continuava en blanc i en Miraflores en un colomar.

Sí. En Miraflores va acabar en unes golfes, un arxiu ple de pols, al costat d'en Guinart, l'altre infravalorat, tots dos resolent mots encreuats, els dels diaris i els quaderns de passatemps que compraven a dotzenes, mentre una boja de la qual ningú no es recordava que feia segles que l'havien ficada allà treia la pols dels lligalls canviant-los d'un lloc a un altre. Havia viscut molt tranquil·la a la cova, fins i tot quan va arribar en Guinart, que només arrufava el nas segons la intensitat de la pols. Amb l'arribada d'en Miraflores se li va acabar la pau, perquè en Miraflores, com un mico, li ficava les mans per sota de la faldilla, a la qual cosa en Miraflores argumentava que abans es tirava una escombra que

tocar-li un pèl de la seva ombra a aquella mania persecutòria. “Però és que jo sóc una escombra, no veieu que prima que estic?”, deia la boja, i posava en Guinart com a de testimoni de les agressions. El senyor Guinart, fora dels mots encreuats, no s’assabentava de res. Xiulet. Quatre lletres. Comença per “p” i acaba per ”o”, preguntava en Guinart. “Pito”, responia en Miraflores. Vostès són uns obsessos sexuals, deia la boja.